

GEERARDYN, Maurits, priester, Vlaams publicist en voorvechter (Noordschote [West-Vlaanderen] 7 februari 1896).

Als humanioraleerling werd hij in 1914 oorlogsvrijwilliger. Om zijn Vlaamsgezindheid werd hij door de geheime legerpolitie beschuldigd van opstandigheid en defaitisme en opgesloten in de gevangenis te Veurne. Weer vrijgelaten werd hij verbannen naar het strafkamp van de Houthakkers van de Orne (Frankrijk). Op 21 juli 1919 werd hij als gevolg van een interpellatie in de Kamer van Volksvertegenwoordigers opnieuw vrijgelaten en ging hij zich voorbereiden op het priesterschap in het klein seminarie te Roeselare. In februari 1920 werd hij opnieuw gevangengezet te Sint-Gillis-Brussel. Na zijn vrijgelating werd hij opgeroepen om te verschijnen voor de Krijgsraad te Antwerpen. Het proces duurde twee weken en in 1921 werd hij vrijgesproken.

Na zijn priesterstudie stuurde de kerkelijke overheid hem naar Leuven om er kerkelijk recht te studeren.

Vanwege zijn steun aan het Katholiek Vlaams Hoogstudentenverbond werd hij „in stilte” uit Leuven verwijderd en tot kapelaan te Brugge benoemd (1925). Hij werd medestichter van het

Vlaams-nationale weekblad Jong-Dietschland, waarin hij onder het pseudoniem M. van Schelvenhoeve (een herinnering aan het ouderlijk „schelfhof” te Noordschote) een rubriek verzorgde over de Vlaams-nationalistische beweging. Op verzoek van Pater Joz. van Opdenbosch schreef hij Het Kompas van den Vlaming, een heftig anti-Belgische brochure. Robrecht de Smet maakte er enthousiast propaganda voor in Vlaanderen en voerde het in als handvest van de Jong-Nederlandsche Gemeenschap. De Smet nam Geerardyn ook op in de redactie van het weekblad Vlaanderen.

Tijdens de verkiezingen van 1929 weigerde Geerardyn openlijk partij te kiezen voor de Katholieke Partij. Hij werd uit Brugge verwijderd en tot kapelaan te Rollegem (bij Kortrijk) benoemd.

Ook te Rollegem weigerde Geerardyn ieder partijpolitiek „proost”-schap. Op de vraag van Mgr. G. Waffelaert, bisschop van Brugge: „Zijt ge al dan niet Vlaams-nationalist?” antwoordde hij positief. Ondanks het protest van zijn parochianen werd hij uit zijn ambt ontheven. Hij week uit naar Nederland en werd professor aan het seminarie te Utrecht, waar hij door zijn superieuren, o.m. mgr. Hoogveld en kardinaal De Jong, zeer werd gewaardeerd. In 1941, nadat hij te Nijmegen voor het doctoraat in de wijsbegeerte en de kandidatuur in het burgerlijk recht was geslaagd, keerde hij naar Vlaanderen terug. Ondanks warme aanbevelingen van de Nederlandse kardinaal De Jong kreeg hij geen ambt in een Vlaams bisdom toegewezen. Hij vestigde zich te Mariaburg bij Antwerpen en stichtte er het Dietsch Eedverbond, dat zich fel verzette tegen de verduitsing en de verregaande samenwerking tussen het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV) en de bezetter. De SS-officier Lagrou liet Cyriel Verschaeve weten, dat de Duitsers Geerardyn en zijn „eedverbonders” onschadelijk zouden maken, als zij doorgingen met clandestiene actie te voeren tegen de verduitsing en tegen de

Oostfront-propaganda. In 1944 werd Geerardyn ter verantwoording geroepen door de SS-commandant van Antwerpen. Dank zij de interventie van Verschaeve bleven hem verdere moeilijkheden bespaard. In 1944 werd hij gearresteerd door het verzet en ondergebracht in de gevangnissen te Kapellen, Berchem, Hemiksem en Breendonk II. In februari 1946 werd hij buiten vervolging gesteld. Ondanks aanbevelingen van de gevangenis- en kamp-aalmoezeniers kreeg hij in het bisdom Brugge geen ambt toegewezen. Mgr. H. Lamiroy verklaarde: „Nooit in België!”

Van zijn vrijlating af tot 1949 was hij leraar aan het Sint-Lukasinstituut te Brussel. In 1949 vertrok hij naar New Mexico in de USA en werd er leraar en ten slotte directeur van een college te Santa Fé. In 1952 werd hem te Santa Fé de titel doctor honoris causa of Education Fremont verleend.

Na de „dood van Herodes” (mgr. H. Lamiroy) keerde Geerardyn in 1957 naar Vlaanderen terug. Mgr. E.J. de Smedt, bisschop van Brugge, benoemde hem tot pastoor te Mannekensvere. Sinds zijn emiritaat in 1962 woonde hij achtereenvolgens te Marke en te Sint-Michiels-Brugge.

Geerardyn heeft door zijn koppige beginselvastheid, die vooral tussen beide wereldoorlogen tot uiting kwam, toen hij hardnekkig weigerde als proost van bonden en verenigingen propagandist te zijn voor de katholieke partij, veel beroering gewekt. Hij verklaarde zich Vlaams-nationalist, zonder zich te laten inlijven bij enige partij. Hij onderhield nauwe vriendschapsbetrekkingen met Cyriel Verschaeve en Joris van Severen. De eerste bewonderde hij vooral als kunstenaar, de tweede als man met Groot-Nederlandse visie. In zijn betrekkingen met beiden gaf hij blijk van grote zelfstandigheid.

Het Dietsch Eedverbond, door hem gesticht en geleid, had geen uiterlijke organisatie. Het was een geheim genootschap van Vlamingen die hun Heel-Nederlandersschap beleden, maar gericht waren tegen iedere vorm van verduitsing. Door de Duitsers hierover ondervraagd nam hij de volledige verantwoordelijkheid op zich.

Na zijn terugkeer in Vlaanderen, in 1957, zocht hij systematisch contact met de vele diverse groeperingen van flaminganten. In woord en geschrift stuurde hij aan op verruiming van de Vlaamse horizon. Voor hem was de V.B. na de Tweede Wereldoorlog alleen nog maar een strijd voor „normalisatie” binnen de Belgische staat. Hij betreurde het heropnemen van de zgn. Vlaams-nationalistische ideologie van tussen de beide wereldoorlogen. Hij was van oordeel dat Vlaanderen zich met Nederland in de Benelux moest weten te realiseren.

Geerardyn evolueerde aldus van frontsoldaat in 1914-'18, via anti-Belgische Vlaamse-nationalist en Dietse nationalist tussen beide wereldoorlogen, tot Beneluxer na de Tweede Wereldoorlog.

WERKEN: Artikelen in *Jong-Dietschland*; - *Het Rooms-Katholiek Vlaamsch Nationalisme* (1926); - *Kompas van den Vlaming* (1929); - *Das Wesen der flämischen Bewegung*, in *Schweizerische Monatshefte* (1930) (dit alles onder het pseudoniem M. van Schelvenhoeve).

LITERATUUR: H.J. Elias, *Vijfentwintig jaar Vlaamse Eeuwging 1914/1939*, I-III (1969).

JOZEF DELEU